

Žemaičių laukiamas Šventasis – T. Ambraziejus Pabrėža

Jei yra buveinių didelėms sieloms, dykumų tėvų, tų atgailos kentėtojų, sieloms, tai turi būti jų ir mažėms vaikams.
Šv. Teresėlė Kūdikėlio Jėzaus.

Džiaugiasi tėvas ir motina, sulaukę sūnaus kunigo. Didžiuojasi kaimas, kuriame augo vyskupas ar didelis valstybės vyras. Bet mes neįsivaizduojame to žmogaus laimės, kurio artimą, pažįstamą ar giminę į dangaus šventųjų šeimą įrašo. Tokių laimingųjų nedaug pasaulis teturi. Prancūzijoje, Lisieux karmeličių vienuolyne, tebe gyvena jaunesnioji šv. Teresėlės sesuo. Italijoje yra vienas kitas žmogus šv. kun. Joną Boską pažinęs. Ir mūsų vyskupijos Generalvikaras Jo Kiln. Prel. Urbanavičius turėjo laimės su Jonu Bosku susirašinėti. Mes neįsivaizduojame jų laimės, bet jaučiame, kad vienas švento pažįstamo žmogaus prisiminimas mūsų dvasią skaidriausio džiaugsmo ir laimės pripildytų.

Gaila mums lietuviams patiems savęs: mes niekada nematomė savęs, savo artimųjų. Mes sielojamės, stebimės, kad kartais kur tolimam Prancūzijos Liurde Dievas parodo savo galią, bet nematom Jo malonių savo Kalvarijoje, Plungėje ar Kretingoje. Tiek vienoj, tiek kitoj vietoj Dievas gausiai duoda. Panašūs reiškiniai yra ir su šventųjų garbinimu. Kitų kraštų, pvz., Italijos katalikai ne tik save krikštija, bet ir gatves, ir viešbučius, net restoranus vadina šventųjų vardais. Ten tikintieji suaugę su šventųjų bendravimu. Mūsų žmonės yra kuklesni, nedrįsta šventųjų savo draugais kvieštis, o gal mūsų ir tikėjimas per silpnas, gal mes medžiaginiaus dalykais rūpinamės ir tik nuostolingos nelaimės atkreipia mūsų žvilgsnį į šventuosius. Gal mes šventųjų vengiam ir dėl to, kad neturime tinkamų šventųjų gyvenimo aprašymų. Dažnai jie atrodo mums svetimi, ne mūsų sąlygų žmonės.

Tačiau mes turime šventųjų, kurie vienose ganyklose su mūsų tėvais ir ir protėviais bandą ganė; šventųjų, kurie brido tą patį baudžiovos laikų klampų purvyną, kurie su mumis džiaugėsi ir verkė. Tik jie už mus daugiau Dievui gyveno, uoliau Jo

garbei dirbo ir šiandien yra amžiną laimę apdovanoti. Prieš tokį šventąjį patys linksta lietuvių keliai; juodu vienas antrą labiau supranta.

Daug turėtume kandidatų į šventuosius, bet dėl laiko aplinkybių ir,

T. Pabrėžos kapas Kretingoje

gal būt, dėl mūsų apsileidimo ir religinio abejingumo jie negali įžengti į altorių garbę. Čia norėtume prisiminti neabejotino šventumo žemaičių krašto darbuotoją tėvą pranciškoną Ambraziejų — Jurgį Pabrėžą.

Tėvas Ambraziejus gimė 1771 m. Kretingos apskr., Lenkimų parap., Ve-

cių k. Jo tėvai buvo ūkininkai. Pati Pabrėžos jaunystė neaiški; labai mažai žinių teuzsilikę. Daugumas spėja, kad, pirmąjį išsilavinimą gavęs iš tėvų. Paskui jaunas Pabrėžų sūnus buvo išvežtas mokytis į Kretingos pranciškonų mokyklą. Ją baigė dar prieš 1812 m. Vilniaus universitete studijavo mediciną, bet nebaigęs gydytojo mokslo 1812 m. įstoja į Varnių Kunigų Seminariją. Greit baigęs Seminariją, jaunas kun. Pabrėža grįžta į tą pačią kaimo visuomenę, kaip Kristaus apaštalas. Jaunasis kunigas nepaprastai yra suaugęs su Žemaičių kraštu: iš čia per visą kunigavimo laiką niekur nebuvo iškeltas ir dirbo tik savo brolių žemaičių sielos ir kūno labui. O jo darbas buvo nepaprastai vaisingas: šventas gyvenimas, žmonių meilė ir Dievo duota iškalba sujungtai buvonaudojami sieloms gelbėti. Apie 1830 m. kun. Pabrėža dirbo Kartenos parapijoje. Kaip anksčiau, taip ir iš čia po visas Žemaičių parapijas važinėdavo vedamas misijas ir rekolekcijas. Tikrai yra žinoma, kad tuo metu apaštalaudamas jis lankėsi Darbėnuose, Salantuose, Skuode, Mosėdy ir kitose parapijose.

Vieną pavasarį iš Kartenos pačiam paleidime kun. Pabrėžą vežė pas ligonį. Reikėjo važiuoti per upę. Vanduo išlaužė ledą, ir pasibaigė arkliui su vežimu, kuriame su Švenčiausiuoju važiavo Pabrėža, pateko į smarkią upėsrovę. Gelbėdamas Švenčiausiąjį ir save, apsižada kun. Pabrėža stoti į pranciškonų vienuolyną ir stebuklingai išsigelbsti.

Istojęs Kretingoje į Mažųjų Brolių Ordiną, kun. Jurgis Pabrėža gauna tėvo Ambraziejaus vardą. 1831 m. T. Ambraziejų sutinkame dirbantį Kretingos

vienuolyno mokykloje. Jo rankraščiuose rastos mokinių velykinės kortelės rodo, kad T. Ambraziejus buvo šios mokyklos kapelionas. Be kapelionavimo, T. Pabrėža ypač buvo atsidaavęs mokslui. Vienuolyno sode jis turėjo pasisodinęs dideles lysves įvairių žolių. Visą nuo mokyklos ir bažnyčios atspėjama laiką uolusis pranciškonas naudojo augalams stebėti, aprašinėti jų gyvenimą ir tirti jų gydomąją galią. Per savo amžių kun. Pabrėža surinko daug įvairiausių augalų, pasiklausinęs žmonėse, užrašė jų vardus, ir šiandien tas begalinės vertės mokslo rinkinys yra Kauno Vytauto Didžiojo Universiteto Botanikos muziejuje. Šventasis vienuolis pas Viešpatį iškeliavo 1848 m.

Neseniai Kretingoje mirė paskutinis žmogus, kuris prisiminė šventos atminties tėvą Ambraziejų. Iš jo pasakojimų susidarome vaizdą, kad tylusis mokslininkas vienuolis buvęs nepaprastai uolus sielų ganytojas, didelis pamokslininkas, nepaprastai mylįs vargstančius žmones, gailestingas ir švento gyvenimo žmogus. Nuo jo mirties praėjo jau artį 100 metų, bet žmonės tebėra jo nepamiršę. Tiesa dabar nebeina ligonys prašyti jo surinktų gydomų žolelių į vienuolyną, bet, peržengę senųjų kapų slenkstį, jie klaupias prie gailestingojo gydytojo šalto akmeninio kapo, prašo jo su ašaromis, ir dažnas grįžta Dievo malone pagydytas.

Nepaprastas džiaugsmas ima, kai išgirsti savo tautietį besitartinantį į altoriaus gerbę. Mūsų pareiga melsti Aukščiausią, kad kuo greičiau mūsų kraštui šią laimę suteiktų, kad leistų mums susilaukti savo tautietį dangišku užtarėju. T. Ambraziejaus šventojo paskelbimo reikalu uoliai rūpinasi tėvai pranciškonai. Ypač šio didžiojo vyro gyvenimo studijoms yra atsidaavęs gerb. kun. P. Ruškys. Jo pastangomis yra surinkta daug T. Ambraziejaus raštų, ir baigiamas rašyti jo gyvenimo smulkus aprašymas. B. J.